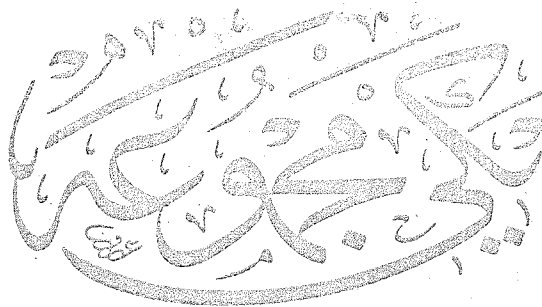

برنجی سے

جلد : ۲۳

۱۳ کون اول ۱۹۱۷

علم و صنعت و اخلاق و اُمر فقہی و تجاری

فكرلردر؛ تلقين ايديان فكرلر ته قدر اي اولورسه، اولورده اوقدر اي حركتلرده بولنورلر .

نظري اخلاق درسلى، باردو و مجرد نصيحتلر، حكمتلر چو جوق اوزنده هيچ برتأثير حصوله كتمز؛ چونكه تلقين شرائطينى حائر دكلدر. آنلك، بابانك، معلمك بر حركتى، قطعى واعتمادلى بر طورله سويله ديكي برسوز، چو جوقك كوردىكي جانلى مثال، جلدلرله دولوسى اخلاق كتابلرندن دها مشرتبه جلدلر ويرير . تلقين شرائطينى حائر اولان سينه ما، رومان بوكون كوريبور؛ چو جوقلر مزده، كنجلر مزده، حتى روحا چو جوق وضعتده بولونان ياشيلر مزده ته قدر تخريب ايدىجي تأثيرلر ياپيورلر . مى اخلاقى افسادايدن بوتاقيلرله قابيلماق ايجون ذهولرله اولجه، اودرجه ده قوتلى تلقينلرله مجهن بولونمى لازمدر . حالبوكه هپ مجرد تدريسندن عبارت اولان مکتبلر مزده هنوز اواخلاقى محيط تشكىل ايدمه ديكي كى، اخلاقى تربيه نك بگانه واسطه مى اولان تلقينلرله چو جوقلر مزى ياكلى بوللر سوروكيور .

نجم الدين صابر

حائله تاريخى

اسلاميتدن اول و صوكر

ازدواج

بوتون اسكى ويكى قوم و ملتلرده اولدينى كى، قبل الاسلام هر بلرده ازدواج اصولى جارى ايدى . اوغل و قيزلرله نهولنديرلسمى، ايونيك، وليرك وظيفه لرندن صايليوردى . چو جوق بالغ اولدينى كى بر قيز ايله نشان ايديليردى . هر بلرده قيزلرله كفولريله تزويجى خصوصنده كى اندیشه چوق قوتلى اولدينندن، چوقق بونارك پلوعه ايرديكى ده بگله مز، هان برنجى فرصتدن استفاده ايديليردى . بنى عدوان رئيسلرندن عرب قيسلوفى «عاصر بن السكلات» قيزنى ايسته بن «حصصه بن معاويه» بو فرصتدن استفاده ايدمه حرسه دامانه زمان بويله كفو بر كووويه نائل اولاجنى اندیشه سنى اظهار ايديور [۱] .

ذاتاً هر بلرده، بر قيزك دنيايه كله سى سهونجلى بر حال عد ايديله ديكي كى، اونك كفونى بوله ميه روق قوجه لماسى، يا خود بوسبوتون نهوده قالماسى احتمالى، مدهش بر فلاگت تشكىل ايدمردى . آنك ايجون ابوين، اقربا، قيز بر آز كورونميه

[۱] عقد الفريد ۳ ج ۱۹۱

باشلار باشلاماز آل آلتندن كفو بر قوجه آرامه قويولورلردى . ارلك ايجون ايسه كفو بر قيز بولق اندیشه سى او قدر قوتلى دكلدى . بر ارلك، ايسته ديكي زمان بونى بولمق ده كوچلك چكمه ديكي كى، حسباً، نسباً كنديسندن آشاغى اولان بر قيز ايله ده نهولنه بيليردى . آنك ايجون ارلك چو جوقلرله تزويجنده فضله استعجاله لزوم كورولمز، ارلكلر چوقلق بولغلىرى متعاقب نهولنديريليرلردى .

اسكى توركلر ايله شيمديكى تورك - قازاقلرده اولدينى كى، هر ايكي طرفك كوچوك سنده ايكن نشانلامه لرى ده اكسيك دكلدى . بالاخره اسلاميتك دخى قبول ايتديكى وجهله، بويله كوچوك ياشده نشانلاملر «صغير، صغيره» ده بيليردى .

بالطبع صغير و صغيره نك تزويجلىرلى و ليلرى طرفندن اجرا ايديليردى . ياكى صغير و صغيره لرك دكل چوقلق كيرو كيرو لرك ينى بولوغه كلىش اولانلرله تزويجلىرلى ابوين و ليلرى واسطه سيله بيليردى . بر قيز دكل، كنج بر ارلك بيله آچيقدن آچيغه ازدواج مسئله سنى موضوع بحث ايدمه مزدى . آنكچون نشان و نكاحلر چوقلق بوكون زده اولدينى كى جريان ايدردى . ارلك طرفى قيزك باباسنه، يا خود بر ادرينه، عموجه سنه، عموجه زاده لرينه مراجعت ايدمه لرك «انعموا صابحاً» سلاميله سوزه باشلار، ايكي جهتك اراستده كى كفائى ايضاح ايتدكدن صوكر مسئله يى سويلرلردى . موافق جواب آيندينى سورنده قيزك بدل بضى اولان صداق (مهر) ي تعيين ايدرلردى . [۱]

قيزك ايسته يوب ويريله سنه موافقت ايديلن حائله اقربادن ايسه، باباسى، برادرى يا خود ديكر برولىسى قيزه قارشو بعض وصايله بولونقدن صوكر، قيز دكل، ارلك اولادله نائل اوله روق قيسله نك عدد و شرفنى آرتيرمه سى تمنايى اظهار ايدردى .

يوق، قيز يا باشجى بر قيسله طرفندن ايسته نيلوب ويريلش ايسه، ينه حسن معاشرته دائر و صايباي متعاقب، ارلك اولادله دوغوروب دشمنلرله عددينى چوغلانماسى تمنى ايديليردى . بر چوق قيسله لر، بالخاصه قریش اراستنده نكاح بو صورتله اولوردى . [۲]

جاهليتده بوندن باشقه داها اوچ تورلو نكاح اصولى واردى : ۱) نكاح استبضاع، بو، قوجه سنك اذيله نجيب بر ذريته مالك اولمق ايجون طهرى ائناسنده قادينك ديكر بيله مناسبته بولونه روق چو جوق آلمسندن عبارت ايدى .

۲) بر قاچ آدام برلكده بر قادين ايله مناسبته بولوند .

[۱] صحيح بخارى ۶ ج ۱۲۳

[۲] بلوغ العرب فى احوال العرب ج ۲، ۲۶۱

شعر

چناق قلعه ایزلی

غسبت د کزی

بر تسلی اوموب دالمشدم بنه
ماوی کوزلریک درینلکنه .
قالامش دنیاده غمسن بر سینه ..
سنده کولم کبی لوشدک آی دکر .

اوپری که خیالکده چیرینیر عریان ،
کولومسه من اینکه منسه آلکده کی ساز .
یارین کچر ، بن امینم ، بوکونکی رؤیاک .
ایره منسک مرادیکه ایتهدن نیاز ،
آی سعادت باغچه سنده الهام آرایان !

ابراهیم عبدالسین

بوصباح سماوی برانک کبی
ساکن رفتارکله خوشدک ای دکر ؛
سوداسر ، آواره بر پوره کبی
هجران دالغه سندن بوشدک آی دکر !

شیمدی هانکی درده دوشوب بونالیک ،
هانکی شفا بولاز سودایه دالیک ،
غوغا طویراغندن ماعی آلک ؟
بردن نیچون بویه جوشدک آی دکر ؟

نشئه می ؟ آلی ؟

آغلایانلر اولور آنجا لطفنه شایان ،
اوپرینک بوتون روحی بو عشووه ، بوناز .
مقصدک نه ؟ ... ترنمی ؟ ... نشئه دن او یان
یا پراقلری هجران کبی یاقیورکن یاز ،
آی سعادت باغچه سنده الهام آرایان !

خالد فخری

آی سعادت باغچه سنده الهام آرایان ،
اوتول قاناد یاسمنلر اوستنده اوچاز .
أبدیت ایسته یورسه ک ، تا کولکدن یان !
شعری آرزوق آغلامدن بولانلر پک آزا
آی سعادت باغچه سنده الهام آرایان !

شو آسن پورازک آرقاسی قاری ،
دوغدیم ساحله یولک اوغرامی ،
پوره ک سرینله تن برموده ک واری ؛
بونجه پر دولاشوب کزدک آی دکر !

اولان بویوک اوغله دوغورودن دوغورویه ارثا انتقال ایتدیکنه
اینانیورلردی . قادین ایسته سون ایسته مه سون قوجه سنک اوغلنی
قبول ایتک مجبوریتده ایدی . [۲] عقد جدید ایله آلمق جائز
اولدیفنه قائل ایدی . [۱] بوسورتله بابالرینک قادینلرینی آلانلره
«خیزن» و دوغان چوجغه ده «مقتی» و «مقیث» نامی و بچریدی . [۲]
مشاهیردن اشعث بن قیس ، معیط ، حتی کنانه بن حزمه ،
حارث بن اسامه ، هاشم بن عبدمناف ، ابو عمرو بن امیه ده
ضیض اولدقلری سویله نیور . [۳]

ذاتاً بوکون قیرغیز - قازاق تورکلرنده واسکی تورکلرده
اولدیفنی کبی ، بریسی تولدیک زمان ، قادینی ، سائر مالی کبی ولیرینه
قالیددی . تولدک بویوک اوغلی بوکا طالب اولمادیغنه کوره
سائر ولیرینک بونی ایسته مک حقلری واردی . و بو حقلرینی اظهار
ایچون قادینک اوزرینه البسه لری آتهرق نشانلارلردی . [۴]
فقط قادین بیچمسز اولدیفنه ، یا خود باشقه تورلو ایسته -
نیلمدیکنه کوره ، هوده آلیقونیلهرق عائله وقیله سی نزدیکه ،
یا خود دیگر بر قوجه یه کیتمه سنه مساعده ایدیلز ؛ ایدیلسه بیله
مهرینک کندیلرینه ویریلسی شرط قوشولوردی . [۵]

- [۱] مبسوط سرخسی ۴ ج ۱۹۸ .
[۲] بلوغ الارب ۲ ج ۵۶ ، ۵۷ و حسن الاسوه ۱ ج ۴۳ .
[۳] تفسیر طبری ۴ ج ۲۰۵ و بلوغ الارب فی اصول العرب ۲ ج ۵۷ .
[۴] تفسیر طبری ۴ ج ۱۹۲ ، ۴۳ .
[۵] سنن ابی داود ۱ ج ۲۸۶ .

قدن صوکره او ، بوسورتله دوغوردیفنی چوجوغی بولردن بر
سودیکنه اضافه ایدر ، وارکده بونی قبول ایتک مجبوریتده
بولونوردی .

[۳] کلنلری قبول ایتدیکنه علامت اولمق اوزره قاپولرنده
بایراق بولوندریوب «بقیه» نامی آلان بر طاقم قادینلر واردی ؛
دوغوردقلری زمان آدملری طویلانیور ، «قائف» ک فتواسنه
کوره چوجق برینه اسناد اولتوردی [۱] .

نکاح متعه ، نکاح بدل ، نکاح شمار ناملریله ده بر طاقم
نکاح اصوللری واردی . نکاح بدل ، اسمندن دخی آکلا -
شیلدیفنی اوزره قوجه لری طرفندن قادینلرینک مبادله سندن
عبارت ایدی . نکاح متعه ، موقت بر نکاح اولوب حالا امامیه
مذهبده اولانلرجه تجویز ایدیلکده در . نکاح شغار ایسه ،
ارککلرک قالین ومهر حاجت قالمسزین هوله نه بیلمه لری ایچون
قیزلرینی ، همشیره لری و قارده شلرینک قیزلرینی ... مبادله ایتک
سورتیه یایدقلری نکاحدر .

برده هر بلر آراسنده «نکاح المقت» ده نیلن بر نکاح
واردی . بو خیلی شایع ایدی . باباسی اولهن آدم اونک
متروکانه وارث اولدیفنی کبی ، والده سی اولمیان قادینلرینی ده ارثا
آله بیلوردی . [۲] شو قدرکه هر بلر بو خصوصده ایکی فرقه
اولشلردی : [۱] بابالری تولدجه والده لری اولمیان قادینک ، وارث

- [۱] صحیح بخاری ، ۶ ج ۱۳۳ .
[۲] تفسیر طبری ، ۴ ج ۲۰۵ و سائر .

تاریخ، عربی تعدد زوجات حسب مشیوع بر حلاله
 بودی. اندن کن هر کس، بر، ایکی، اوچ و دهاها زیاده
 قادین آلیور زردی. اون قادینی اولانلرده واردی. [۱]
 اسلامیت ده عربی بو حلاله بودی. مثلاً غیلان قتیق، اون،
 قیس بن حارث اسدی، نک سکر قادینلری واردی. [۲]
 قرائن احوال دن آ کلاسیلرینه کوره، ابتدائی، اسلامیت
 بو حلاله ایلیشمیدی؛ نکاح و تعدد خصوصاً هر کس یازمانک
 عادت و تعاملنه، یا خود عرفه کوره حرکت ایدرک بر چوق
 قادین آلیور، ایکی همشیره بر نکاح ده جمع ایدیور، باباسدن
 قالان قادین ایله هوله نیور؛ کی می ده اسلامیتک بالآخره امر
 ایدر جکی شکلی التزام ایدیور دی. اسلامیت بوکا و غیر محدود
 تعدده قارشو هنوز اعتراض ایتمه یوردی. بو حال تعدد
 و شویله جه اسلامیت دورنده ده دوام ایدوب کیدیور دی. [۳]
 نکاح حقیقه یکی اساسلر کو سترن بقره، نساء، مائده،
 نور... سورلرینک مدینه ده اولدینی [الاتقان ۱ ج و سائر]
 نظر دفته آلیور سه، سنت ایله منع ایدیلر مش اولدینه کوره، بو حاللرک
 هم هجرت قدر، هم ده هجرتدن بر از صوکرالینه قدر دوام
 ایتدیکی آ کلاسیلیور، غیلان بن سلمه، قیس بن حارث
 اسلامیتی قبول ایدنیجه، قادینلر دن دورتدن فضله سنک
 صالیور یلری طرف رسالندن امر ایدیلدی ایدی. [۴]
 حقیقاً، احکامی احتسوا ایدن سورلرک بعد الهجره نازل
 اولغه باشلاقلری [الاتقان ۱ ج] دوشونیلر سه، نکاح حقیقه کی
 بر طاقم بوزوق اسکی تعامللرک فسخیه معروف اولان یکی
 اساسلرک آنجق مدینه ده تبلیغ ایدیلدیکی آ کلاسیلیور.

ترتیب نزول حقیقه کی قطعی سورلر سویله مک قابل اولما قله برابر،
 «بقره» سورلر سنک اولجه، «نساء» نک دها صوکر، «مائده» و «نور»
 سورلرینک دها صوکر... نازل اولد قلی سر ویدر [الاتقان
 ۱ ج].

شو حلاله کوره، بعد الهجره بالنسبه اوجک نازل اولان
 «بقره» سورلر سیله دینی و حقوقی اولوق اوزر دها، استحکامه دائر
 بعض اساسلر تبلیغ ایدیلشدر. ارکک، قادین اهل شرک ایله
 ازدواجک حرمتی [بقره، آیت ۲۲۱]، عادت استائنده قریبک
 منعی [آیت ۲۲۲]، محل حرمتک بیانی [آیت ۲۲۳]، ایلا نک
 حکمی [آیت ۲۲۶]، مطلقه لک عدلی [آیت ۲۲۸]، طلاق
 و خلع [آیت ۲۲۹]، تحلیف [۲۳۰]، رجعت، تمسرح [آیت ۲۳۱]،

[۱] تفسیر طبری ۴ ج ۱۴۴، ۴۴، ۵ ابن حبان اشعری ۳ ج ۱۶۱

[۲] ترمذی، ابن عباس تفسیری ۵۹۱، حسن الاسوه ۱ ج ۳۵، بن

ماجه ۱ ج ۳۰۸ -

[۳] ابوجعفر النخاس، کتاب الناسخ و المنسوخ ۹۱

[۴] ابوجعفر النخاس ۹۱، حسن الاسوه ۳۴.

قادینلری زوجلریله نکاحدن منعک عدم جوازی [آیت ۲۳۲]،
 ارضاع و مدتی، زوجات فقہی [آیت ۲۳۳]، زوجی وفات
 ایدن قادینک عدلی [آیت ۲۳۴]، نکاحه طالب اولدینی
 قادینه مناسب بر ر بجه تبلیغ جوازی [آیت ۲۳۵]، وفات
 ایدرکن زوجک زوجلری ایچون وصیتی [آیت ۲۴۰]،
 قادینلرک شهادتی [آیت ۲۴۸] و سائر حقیقه کی حکملر بقره
 سورلر سنده تبلیغ ایدیلشدر.

«نساء» سورلر سنده وارد اولان عاله احکاملر دن بعضیلری ده
 شونلر در: تعدد زوجاتک تحدیدی، [آیت ۵]، میرانده قادینلرک
 حصصی [آیت ۱۱]، زوجک، زوج سنک میرانندن آله جنی حصه،
 زوج سنک زوجندن آله جنی میراث [آیت ۱۲]، بابا و اقربان
 قالان قادینک کره میراث طریقله انتقالک، باشقه بریله
 ازدواجنه مساعدده ایدیلدیکی صورتده مهرینی و مهره سی شرط
 قوشه نک منی [آیت ۲۹، ۲۰، ۲۱]، بابان قالان قادین ایله
 ازدواجک منی [آیت ۲۲]، محرماتک بیانی [آیت ۲۲]،
 عکرمه لریله ازدواجک جوازی [آیت ۲۵]، ارککلرک قادینلر
 قارشو اولان وضعیملری [آیت ۳۳]، ارککلرندن یوز
 چویرن قادینلر قارشو یاییله بیله جک مساعده، و حینک آراسی
 بولوق ایچون ترتیب ایدیلر جک حکم هیئت [آیت ۳۵]، حضرت
 الیهک یتیملر حقیقه کی فتوا سی [آیت ۲۲۷] و سائر.

محضه اولان کتابیه لریله ازدواجک جوازی دخی قرآن
 کریم دن آ کلاسیلیور [مائده، آیت ۵]، مؤمن و مؤمنه لرک بربر.
 لرینه قارشو ولیلرکری اولوب معروف ایله امر و سنکردن نهی
 ایتمه حققری بولوندینی دخی ذوال مؤمنون و المؤمنات بعضهم
 اولیاء بعض... الخ، آیتدن مستفاد اولور.
 «نور» سورلر سنده محضه قادینلر قارشو قنا استائنده بولونجه
 نک حدی (جزاسی) [آیت ۱]، بکار ارکک و قن چر چوقلر.
 ینک نه و لدر یلسی حقیقه ولیلر خطاب واردر [آیت ۳۲].
 برده، پاره فارانی فکریه جاریلری قنا یوله سوق ایتمه نک
 مجموعتی ایله [آیت ۳۳] قادینلرک اوزرینه (نه و وارطه لرینه)
 اذ نسز کیر یله می جکی حقیقه کی امر [آیت ۵۸] دخی بوراددر.
 بولردن باشقه ازواج طاهرات دولایسیله مؤمنلر خطاباً
 وارد اولان دیا ایها الذین امنوا لا تدخلوا بیوت النبی الا ان یؤذن
 لکم و اذا سألکموهن متاعاً فاسئلوهم من وراء حجاب... آیت
 کریمه سیله عاله احکامنه بر فصل مخصوص علاوه بویور یلیور.
 [مدت رضاع]، مطلقه نک سکنا و فقہی، و بونک چو جو غنی
 امر برمه سی حقیقه کی صریح حکملر دن باشقه، ارباب فقہک
 بالاجتهاد نظم قرآنه ارجاع ایتدکری دها بر چوق احکام
 واردر. فقط شو ذکر ایدیلن حکملر دن باشقه لری، چوقلق،

بىز كېيىن قىرغىندىن سوڭرا ئۆلەندى . بىز يۈزىنى كۆرۈمدىم . يالڭىز حىكايەسىنى
ايشىتىدۇم . بۇ قەلەمكە قومانىداتىنى ايشى ...

— « ياچىچە » نىكىمى ؟

دېيە شاشىدىلار .

— اوت ؟

...!

.....

ساغىندە اوطوران ايرى ، اُسۇر كىنجى سورۇدى :

— اويلا ايسە نىچون « شەھىد اولدى » دىيۈرسىك ؟

— يا نە دېيەيم ؟

— « وورۇلدى » ئۆلدى » دى .

— نىچون ؟

.....

اُسۇر دىققەتلى دىلنىڭ اوجە كەن لافى سويلەمدى . يۇتقۇندى .
سلاح اوقۇداشلىرىنىڭ قارشىسىندە صۇتۇق بىر شى سويلەمكە ايسەمىوردى .
خىرىستىيانىكىن وورۇلۇپ ئۆلە « شەھىد » دىيىمىدى ؟ اخىر ضابطىك
اُتۇرۇندە باغدات قورۇمش بۇلداشلىرى ، اوبر وويۇدالار « نىچون ،
نىچون ؟ » كېيىن يۈزىنى باقىورۇلدى . صوصە بۇ سكون داھا آغىر .
لاشاجىق ، كەندى داھا مشكىل بىر موقەدە قالاچقىدى . قىزاردى .
دوشۇنەندىن آغزىنىڭ قاجىردىنى اعتراضە پىشمان اولدى . اما آرتىق
هېچ بىر .. قاچماق يولى يوقىدى . صىقىلارنى :

— ددەككە آدى نەيدى ؟

دېدى

— سونفۇر ...

— آي ، توركىمىدى ؟

— ھىم جەجەج ...

— خىرىستىيانلىك اوردۇسىندەمى عىسكىردى ؟

— خاير ، بىزم اوردۇسىزىدە .

— او حالە ناسىل « ياچىچە » يە قومانىدان اولۇش ؟

— « ياچىچە » بىزم قەلەمىزدى ، بە ...

....

كىنج ، جىسۇر ، قەھمان وويۇدالار شاشىدىلار . بۇلار تام حرب
اداملىرىدى . يالڭىز الدىقلىرى اىسەلە ياباچىلىرى شىئى بىلىرلەردى . صىغىرلىرى
ايچىندە اوقۇداق قايىب اولۇشلىرىدىكە ... وقايە ھېچ اھىيت وىرمىزلىرىدى .
اوزاق ياقىن تارىخى دىكل ، حتى وقىتەلە كەندىلىرىنىڭ ياپىدىنى شىلارى بىلە
بىلىمىزلىرى ووردىقلىرى قىسبەلىك ، ياغسا ايتىدكارلى شىرلىك اسىملىرىنى
اونۇتۇرۇلدى . اونۇتۇدقلىرى شى اسىقبەلە غايدى : « قىزىل الما » يە
كىدىلەجىكىدى . بۇ ھۇمىلە بۇ آقنىلار ، بۇ محاصرەلەر ھىپ اورايە بۇل
آچقى ايجۇندى . اوراسى ، دىنا اوزۇرۇندە بىر جىتتىدى ! بۇتۇن دىنيانىڭ
ظىفرى ، شانى ، سعادىتى ، غنىمىتى اورادە ايدى . اخىر ضابطى پوص
بىلىقلىرىنى باقىدى . براز دوشۇندى . باشى سالادى . قالىن دامارلىرى
كۆرۈنى قىللى اسىمىر ئالى قەلەمە دۇغرو اوزاتىدى :

— بوراسى ايكى سەنە بىزدە قالدى .

— نە وقت ؟

دېدىلار .

— قاچ غازى زمانىدە ...

كىنج محاصرەلەر بۇ ايكى سەنەكە حاكىمىتى اكلاغىنى باشلادى . ددە .
سىلە كەن تۈۈكەنلەر قەلەمكە ايچىندە كىلەر امان وىرمىشلىرىدى . نە جانلىرىنى ،
نە ماللىرىنى دۇقۇنۇلۇشىدى . حتى اسىر بىلە آلىنماشلىرىدى . يرلىك حاكىدن

نەسلىك صىراخىدە دىكل ، آنجاق اشىارتىدە ، داللىتە ، اقنىسانە ،
حتى بەمىن آنجاق ايمانە ... اسىناد ايتىمىدەدە .

ايشىتە بەدالەھجىرە نزول ايدىن ايتىلىك تەبلىغ ايتىدىكى بۇ
ھالە احكامىلە جاھلىت دورىنىك اسىكى بوزۇق تەماملارى ،
عادىتلىرى سوڭولۇپ آتەلدىنى كى ، اونلارنى يىرنە وبەمىن راسا
يىكى « كىملىر وضع ايدىلىشىدە . بالىطبع ، اسلامىنىك اساسە مخالف
اولمايان بەمىن قاعدەلىك عىنا ابقاسىدە جائز كۆرۈلىشىدە .

ھىلمى تەبىت

حىكايە

اسىكى قەھمانلار

تەكە تەك ...

« ... تورىكار آز سويلەر ، چوق ياپارلار .
مقتول ابراھىم پاشا

بوسنا بىكىلە سەمىندە بىكىك عىسكىرلىرى ايشىتە قاچ ھەفتەدە « ياچىچە » يى
صارمىشلىر ، قومانىدانلىرىنىك كەلسىنى بىكەلە يورۇلدى . دىنەز ياغىمورلىك ،
چىلغىن فورطونالار دۈلە دۈكە يۈسۈنلەدىنى تەكىر دىوارلى بۈيۈك
قەلە قوتىدە امىندى . نە قاپىسىندە ، نە بىدەنلەردە كىمە كۆرۈنە يورۇدى .
بىر جەلەندە سالاناق بايراقلىرى بۇلە بوم بوش بىر قايا يىغىنى صانىلاچقىدى .

ايكى اوق آتەمى ئۆتەدە قورۇلو بىاغى چادىرلىك اۈكەندە ، يە
سرىلى سىياھ كەلە اوطۇرۇمش كىنج وويۇدالار اخىتار بىر ضابطىك
آكلاندىقلىرىنى دىكەلە يورۇلدى . ھوا ، طىبقى بىر ياز صىباحى قادار ،
كۈزەلدى . اطرافدە دورىبە طاقلىرى اوزون مىزاقلىرىلە جىرىد اوتىار
كېي قوشوشۇپورلار ، آيدىنلەندەن خويلايان آتلىر شاخە قالفارق ، دلى
بىر دۇرت نالە ايلرى آتەلەپورۇلدى . صانكە بۇتون اوردۇكادە ،
دۈوت كۈندىر كۈننى كۈستەمەن اىصلاق سىسك حېس ايتىدىكى
بىرىكىش بىر نىشە جانلانغىدى . قىرچىل پوص بىقلىرىنى ، بۇرۇنىك
اۈجە باقارق ، ايكى ايلە بۈكن اخىتار ضابطى :

— بىم بۈيۈك بابام بورادە شەھىد اولدى .

دېدى .

— كېن سىفر صارىلەيدى زمانى ؟

— نە كېن سىفرى ؟

...!

— ... جۈجۈقىسىكەز ؟ بىن آلتىنى طۇتىم . بۈيۈك بابامك

قاچ ياشىندە اولماسى لازم كەلەر ؟

دىكەلەنلەر كۈلۈشدىلەر .

— ھەھالە سەندىن بۈيۈك ... دېدىلار

— ھىم چوق بۈيۈك ... معلوميا ، عىسكىر كىچ ئۆلەنەر . اھتال